

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
»CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA« - PODGORICA**

Broj:

Podgorica, 20.12.2022. godine

**PROGRAM RADA I FINANSIJSKI PLAN
ZA 2023. GODINU**

SADRŽAJ

I	UVOD	3
II	REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2022. GODINE	4
1.	<i>Životna sredina</i>	4
1.1.	<i>Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine</i>	4
1.2.	<i>Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti</i>	5
2.	<i>Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe</i>	7
2.1.	<i>Državni programi monitoringa</i>	7
2.2.	<i>Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)</i>	7
3.	<i>Dozimetrija</i>	7
4.	<i>Zaštita i zdravlje na radu</i>	7
5.	<i>Toksikologija</i>	8
6.	<i>Akreditacija</i>	8
7.	<i>Javne nabavke</i>	8
8.	<i>Odbor direktora</i>	9
9.	<i>Projektne aktivnosti</i>	9
III	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2022. GODINE	14
	<i>Ukupni prihodi</i>	14
	<i>Ukupni rashodi</i>	15
	<i>Investiciona ulaganja</i>	15
	<i>Zaključak</i>	16
IV	PROGRAM RADA CETI ZA 2023. GODINU	22
1.	<i>Životna sredina</i>	23
1.1.	<i>Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine</i>	23
1.2.	<i>Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti</i>	24
2.	<i>Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe</i>	25
2.1.	<i>Državni programi monitoringa</i>	25
2.2.	<i>Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole</i>	26
3.	<i>Dozimetrija</i>	26
3.1.	<i>Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja</i>	26
3.2.	<i>Kontrola rendgen aparata i radne sredine</i>	26
4.	<i>Zaštita i zdravlje na radu</i>	26

5.	<i>Toksikologija</i>	27
6.	<i>Akreditacija</i>	27
7.	<i>Projekti</i>	27
8.	<i>Stručno usavršavanje</i>	28
V	FINANSIJSKI PLAN CETI ZA 2023. GODINU	28
	<i>Struktura planiranih prihoda</i>	29
	<i>Struktura planiranih rashoda</i>	30
	<i>Investiciona ulaganja</i>	31
VI	ZAKLJUČAK	36

I UVOD

Od svog osnivanja (»Sl. list RCG«, broj 40/96 kao Javna Ustanova) i nakon restrukturiranja 2012. godine (Vlada Crne Gore je 23. jula 2012. godine usvojila Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću gdje je Država jedini vlasnik) "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica (u daljem tekstu: CETI) ulaže značajne napore kako bi potvrdio ispravnost Odluke Vlade Crne Gore o osnivanju ovakve institucije i opravda ukazano povjerenje i uložena sredstva. Shodno osnivačkom aktu CETI se finansira iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom. CETI nije nikada bio budžetski korisnik i prihode ostvaruje pružanjem usluga privrednim subjektima i državnim organima u tržišnoj utakmici i kroz projektne aktivnosti.

Širom svijeta, ključno sredstvo za potvrđivanje tehničke kompetentnosti laboratorija za ispitivanje, pa i CETI, jeste akreditacija. Uspostavljenim sistemom upravljanja kvalitetom prema zahtjevima standarda MEST ISO/IEC 17025 i njegovim preispitivanjem i stalnim unapređivanjem, CETI ostvaruje visoki nivo zadovoljstva korisnika usluga, osnivača i svih drugih zainteresovanih strana. CETI je akreditovan po standardu ISO/IEC 17025 najprije kod jugoslovenskog Akreditacionog tijela (JUAT) 2004. godine, da bi svoju akreditaciju potvrdio 2008. godine kod Akreditacionog tijela Crne Gore, a potom reakreditovao svake četvrte godine. Stavovima u politici kvaliteta i primjenom pisanih procedura, kojih se u potpunosti i na svakom mjestu pridržava, CETI štiti svoju kompetentnost, nepristrasnost i profesionalnost. Obim akreditacije CETI obuhvata široki opseg fizičko-hemijskih ispitivanja u svim segmentima životne sredine, hrani i predmetima opšte upotrebe, otpadu kao i ispitivanje radioaktivnosti u životnoj sredini i građevinskom materijalu, ispitivanje izvora jonizujućeg zračenja, akustičko ispitivanje buke te uzorkovanje površinskih i podzemnih voda, zemljišta, mulja i sedimenta.

Shvatajući istraživanje kao sistematski, kritički, kontrolisani i ponovljivi proces sticanja novih znanja neophodnih za identifikovanje, određivanje i rješavanje naučnih problema, CETI je od strane Ministarstva nauke 2013. godine licenciran za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti iz oblasti prirodno-matematičkih i tehničko-tehnoloških nauka. Razumijevanje praktične primjene nauke je za CETI sa jedne strane bio izazov ali sa druge strane privredni (već usvojeni) način razmišljanja, što je značajno doprinijelo da se izazovi u nauci polako ali sigurno savladavaju. S tim u vezi, CETI se može pohvaliti značajnom bilateralnom saradnjom ostvarenom sa državama članicama Evropske unije ali i susjedima, inovativnim projektima, naučnoistraživačkim projektima u kojima je partner i lider.

Održivost CETI najprije kao Laboratorije za ispitivanje te kompetentnog i pouzdanog partnera, kao i razvoj CETI kao naučnoistraživačke institucije moguće je samo uz stalno jačanje stručne i naučne misli. U CETI je ukupno 83 zaposlenih od kojih je 56 zaposleno u Laboratoriji. Kada je u pitanju status akademskih i stručnih zvanja u laboratoriji postoji prostor za jačanje istih. Naime, u laboratoriji su tri doktora nauka, 4 zaposlena su na doktorskim studijama, 9 je magistara, jedan je specijalista iz oblasti toksikološke hemije, jedan je specijalista sanitarne

hemije. Zvanje specijaliste iz oblasti zdravstvene zaštite (toksikološke i sanitarne hemije) su preduslov za ovlašćenja bavljenja analizom bezbjednosti hrane.

II REALIZACIJA PROGRAMA RADA ZA JEDANAEST MJESECI 2022. GODINE

Planirani zadaci za 2022. godinu realizovali su se uspješno i u skladu sa Programom rada. Izazovu koji je nametnut u uslovima pandemije, da se na sve zahtjeve reaguje blagovremeno, kvalitetno i hitno (i pored smanjenog broja zaposlenih, smjenskog rada itd.) CETI je adekvatno odgovorio. Realizovani su godišnji monitoring programi, oni koji su bili raspisani, za potrebe Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i sve analize po zahtjevu korisnika usluga poput privrede, uspješno i na vrijeme.

Kvalitetno i blagovremeno su realizovani poslovi koji se rade po zahtjevu inspekcije za hranu, zdravstveno-sanitarne inspekcije, ekološke inspekcije i drugih državnih organa i institucija i na kvalitetan i efikasan način ispunjeni svi zahtjevi za davanje usluga od strane privrede i građana.

Sve projektne aktivnosti CETI su realizovane uspješno i na vrijeme.

1. Životna sredina

1.1. Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

Aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine koje realizuje CETI odnose se na:

- programe monitoringa koje sprovodi Agencija za životnu sredinu (stav 1 član 56 Zakona o životnoj sredini („Službeni list Crne Gore“, br. 52/16),
- programe koje organizuje Glavni Grad Podgorica,
- aktivnosti praćenja kvaliteta životne sredine po zahtjevu privrednih subjekata.

1.1.1. Programi monitoringa kvaliteta životne sredine koje sprovodi Agencija – državni

Za sprovođenje programa monitoringa životne sredine nadležna je Agencija za zaštitu životne sredine (Agencija). Državni *Programi monitoringa za 2022. godinu* koje realizuje CETI koje dobija kroz postupke javnih nabavki i za čiju realizaciju su potpisani ugovori između Agencije i CETI su:

1. *Program ispitivanja sadržaja radionuklida u životnoj sredini (nakon realizovanih postupka javne nabavke ugovor potpisan u maju mjesecu 2022.)*
2. *Program monitoringa buke u životnoj sredini. (nakon realizovanih postupka javne nabavke ugovor potpisan sredinom jula 2022)*

3. *Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu (nakon realizovanih postupka javne nabavke ugovor potpisan sredinom jula 2022)*
4. *Program monitoring morskog ekosistema (kontaminanti i eutrofikacija) (potpisan u oktobru mjesecu 2022.)*

Pored navedenih monitoring programa CETI realizuje i *Program praćenja kvaliteta vazduha*. Naime, članom 7 stav 2 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br. 025/10, 040/11, 043/15, 73/19), određeno je da doo „Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica“ vrši sprovođenje godišnjeg programa praćenja kvaliteta vazduha na mjernim mjestima u državnoj mreži uspostavljenoj za praćenje kvaliteta vazduha, osim na mjernim mjestima za praćenje prekograničnog zagađenja vazduha i alergnog polena“. Ugovor za realizaciju *Programa monitoringa kvaliteta vazduha* za tekuću godinu Agencija i CETI uobičajeno potpisuju početkom svake godine tako da je i u februaru 2022. potpisan ugovor sa Agencijom za realizaciju navedenog monitoring programa.

Programi monitoringa kvaliteta životne sredine – lokalni

Programi monitoringa kvaliteta životne sredine koji se odnose na lokalne samouprave realizuju se samo u Podgorici. CETI je potpisao ugovor sa Glavnim Gradom Podgorica o Monitoringu životne sredine (CETI broj ugovora 00-1606 od 05.02.2022. godine). U 2022 godini je realizovano mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha od 12 sedmica po ugovoru od 2021 godine kao i mjerenje (SO₂, NO, NO₂, NO_x, 3, CO, PM₁₀, C₆H₆, teški metali i PAH) u trajanju od 10 sedmica. Takođe, CETI realizuje i monitoring program mjerenja buke za potrebe Glavnog Grada.

1.2 Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

- Kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala i kategorizacija otpada prilikom uvoza

Za 11 mjeseci 2022. godine urađeno je 18125 kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije što je za 7% kontrola manje nego u prethodnoj godini za isti period.

- Analize vode, zemljišta i sedimenta

Do kraja novembra 2022. godine uspješno su realizovane analize 54 uzoraka vode za piće (tri puta manji broj uzoraka u odnosu na 2021.). Pored voda za piće vršene su analize i drugih uzoraka voda (površinskih, podzemnih, morskih, bazenskih i otpadnih), a ukupno za 11 mjeseci tekuće godine urađeno je 1235 uzoraka vode od što je približno na istom nivou u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu analizirano je 605 uzoraka zemljišta i sedimenta (preko dva puta veći broj uzoraka u odnosu na 2021 godinu).

- Kategorizacija otpada proizvođača otpada u Crnoj Gori, kao osnov za formiranje planova za upravljanje otpadom

Do kraja novembra 2022. godine izvršene su analize i kategorizacija 102 uzorka otpada gdje su otpadna transformatorskih ulja bila u većoj mjeri od ostalih tipova otpada. Pored navedenog u novembru mjesecu je nakon postupka javnih nabavki potpisan ugovor sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom DOO Podgorica za ispitivanje PCBa u sistemu odnosno prikupljanje ulja iz 176 transformatora u radu kao i 75 rezervnih transformatora. Tu je i obaveza obilježavanja transformatora na način kako je CETI do sada to realizovao u okviru projekta sa UNDP.

Poslovi iz oblasti emisijskih i imisijskih mjerenja realizovani za privredne subjekte u periodu januar-novembar 2022. god.

U 2022 godini realizovano je mjerenje za ukupno 12 klijenata na 16 lokaliteta. Mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha realizovano je na vrijeme za sve klijente zahvaljujući posjedovanju tri mobilne stanice za mjerenje kvaliteta vazduha. Ono što je važno istaći da su i u ovoj godini mobilne stanice za mjerenje kvaliteta vazduha bile kontinuirano u radu. Naime 290 sedmica su postojeće stanice bile zauzete za mjerenje kvaliteta ambijentalnog vazduha za potrebe 39 klijenata.

Mjerenja buke u životnoj sredini

Za 11 mjeseci 2022. godine za potrebe privrednih subjekata realizovano je 41 mjerenje nivoa buke u životnoj sredini.

Skladište radioaktivnog otpada (RAO)

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma je uz podršku Međunarodne agencije za atomsku energiju iz Beča (MAAE) (Projekat MNE3002 "Jačanje upravljanja radioaktivnim otpadom") izgradilo u periodu 2005. i 2006. godine objekat za privremeno skladištenje radioaktivnog otpada-skladište. Vlada Crne Gore je vlasnik skladišta radioaktivnog otpada, kojim, shodno izdatoj dozvoli za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada od strane Agencije za zaštitu prirode i životne sredine od 13.06.2012, upravlja D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ – Podgorica. U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladištiće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Vlada Crne Gore i D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ - Podgorica su 11.10.2012. godine zaključili Ugovor o korišćenju privremenog skladišta radioaktivnog otpada broj 01-2114/6 o davanju na korišćenje privremenog skladišta radioaktivnog otpada na period od 5 godina. Aneksom navedenog Ugovora br. 01-2144/18-2012 od 29.12.2017. godine ovaj rok je produžen za 5 godina tj. do 2023. godine. CETI je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem koje je predmet kontinuirane kontrole od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE), i u kontinuitetu mora dokazivati da adekvatno održava kvalitet objekta, kao i

način održavanja bezbjednosti istog. U 2022. godini CETI je izvršio skladištenje jednog izvora jonizujućeg zračenja i isti je unesen u bazu podataka uskladištenih izvora.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

U skladu sa ovlaštenjima dobijenim od Uprave, ugovoreni su monitoring programi ukupne vrijednosti 142.409,80 EUR uključujući PDV). Monitoring programe realizuje CETI ili samostalno ili u podjeli sa Institutom za javno zdravlje. Gotovo svi programi će se realizovati u potpunosti.

2.2. Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu (službene kontrole)

Za 11 mjeseci 2022. godine je od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Uprave za inspeksijske poslove dostavljeno 6059 uzoraka hrane (11% manje nego u prethodnoj godini), 66 uzoraka mineralnih đubriva (preko 30% u odnosu na 2021 god.), 451 uzorak hrane za životinje (13% više od 2022.), 295 uzoraka predmeta opšte upotrebe (23% manje od 2021.).

3. Dozimetrija

- Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

CETI kontroliše oko 650 korisnika koji rade sa rendgen aparatima ili u zoni jonizujućih zračenja. Najveći korisnik usluga je Klinički centar Crne Gore. Kontrole zaposlenih se vrše u kontinuitetu i u skladu sa kategorijom kojoj izloženi pripadaju.

- Kontrola rendgen aparata i radne sredine

Za prvih jedanaest mjeseci 2022. godine izvršeno je ukupno 104 kontrola rendgen aparata (23% manje od prethodne godine) i 27 projekata mjera zaštite od zračenja (2 puta više nego u 2021. god). Takođe, izdato je 42 mišljenja o ispunjenosti uslova za promet radioaktivnih izvora i uređaja koji proizvode jonizujuće zračenje (10% više nego u 2021.god.).

4. Zaštita i zdravlje na radu

Za prvih 11 mjeseci u 2022.godine Služba za zaštitu i zdravlje na radu, obezbjeđenje i održavanje, sprovodilo je aktivnosti u skladu sa zahtjevima i potrebama. U dijelu zaštite i zdravlja na radu zaposlenih, u toku 2022.godine sprovedene su aktivnosti kako slijedi:

- Usvojen je Akt o procjeni rizika za CETI (februar 2022.godine)
- Izvršena je izmjena i dopuna Akta o procjeni rizika za CETI na osnovu nove sistematizacije radnih mjesta (april 2022.godine)

- Izvršeno je osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad u CETI na osnovu nove sistematizacije kao i pripravnika (ukupno 18 zaposlenih)
- Izvršeni su periodični ljekarski pregledi zaposlenih u CETI koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima za rad
- Izvršeno je osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad u INPEK d.o.o. Podgorica, (ukupno 35 zaposlenih)
- Mjerenje hemijskih štetnosti u radnoj sredini, na 11 mjernih pozicija, radnih prostora za Hemomont doo Podgorica
- Završen je i usvojen Akt o procjeni rizika za HEMOMONT d.o.o. Podgorica (za 65 radnih mjesta) i očekuje se njegovo usvajanje
- Izvršena je nabavka i raspodjela sredstava i opreme lične zaštite na radu za 2022.godinu za sve zaposlene u CETI kojima je to propisano

Iz oblasti održavanja objekta i opreme u CETI:

- Izvršena je rekonstrukcija glavne elektro razvodne table zamjenom sklopki i osigurača
- Izvršene su intervencije na opremi za dojavu požara kao i sistema nadzora (zamjena kamera)
- Obavlja se redovno održavanje sistema za klimatizaciju, sistema za demineralizovanu vodu, UPS uređaja, baterija i agregata, kao i hortikulturalno uređenje kruga CETI
- U CETI se konstantno vrši servisiranje opreme za terenske poslove
- Obavlja se hortikulturalno uređenje i održavanje kruga CETI

Pored navedenog vrši se nabavka sredstava za održavanje lične higijene i higijene prostora i ista se redovno održava.

5. Toksikologija

Zaključno sa 30.11.2022. godine za potrebe Kliničkog centra (Odjeljenje za sudsku medicinu i Gastroenterološke ambulante), Specijalističke veterinarske laboratorije, Uprave policije, Osnovnog državnog tužilaštva (ODT) i Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) je pristiglo 107 uzoraka biološkog materijala.

Kada je u pitanju analiza biološkog materijala za potrebe pacijenata koji su na odjeljenjima Kliničkog centra, politika CETI jeste da ne naplaćuje analize biološkog materijala bez obzira na komplikovanost/zahtjevnost istih, kao i da te uzorke analizira u najkraćem mogućem roku.

6. Akreditacija

U maju mjesecu 2022 godine vršeno je ocjenjivanje Laboratorije CETI od strane Akreditacionog Tijela Crne Gore. Proširen je obim akreditacije i uspješno je odgovoreno na utvrđene neusaglašenosti.

7. Javne nabavke

U posmatranom periodu ukupan iznos zaključenih ugovora za 11 mjeseci je 764.745,79 eura sa uračunatim PDV-om. Za prvih 11 mjeseci 2022. Godine sprovedeno je 115 postupaka

jednostavnih nabavki ukupne vrijednosti 604.858,83 eura i 4 otvorena postupka ukupne vrijednosti 414.909,00 eura.

8. Odbor direktora

Rješenjem Vlade Crne Gore broj 07-6888/2 od 02.11. 2022. godine imenovan je Odbor direktora. Za prvih 11 mjeseci 2022. Godine održano je 8 sjednica odbora direktora od toga 1 konstitutivna, kao i 9 pismenih izjašnjava.

9. Projektne aktivnosti

U tabeli 1 dat je pregled projektnih aktivnosti kao i status realizacije.

Tabela 1. Pregled projektnih aktivnosti CETI u 2022 godini.

Naziv projekta	Nosilac projekta/partner	Cilj projekta/uloga CETI	Poziv	Status realizacije	Vrijednost (EUR)/udio CETI
„Skadarsko jezero bez hemijskog zagađenja-RJEŠENJE“ Skadar Lake withOut chemical pollution – SOLUTION	CETI i MPŠV (pridruženi partner)Univerzitet -Tirana, NVO Association Green Centre Albania, Shkoder	Aktivnosti istraživanja Skadarskog jezera u cilju brže i efikasnije implementacije Okvirne direktive o vodama	IPA Cross Border MNE - AI 2014-2020 (Budget lines: IPA 2016 & 2017)	Predat je godišnji izvještaj o realizaciji projekta. Narativni dio je usvojen/odobren Očekuje se usvajanje finansijskog izvještaja. Predat je zahtjev za realokaciju budžeta i očekuje se njegovo usvajanje.Izvršena je treća kampanja uzorkovanja vode i sedimenta. Organizovan i završen okrugli sto posvećen projektu u Skadru 08.07.2022. Okrugli sto je bio više nego uspješan. Okrugli sto je održan i u Podgorici 25.11. Isti je bio	Ukupan iznos Projekta 467.855,19 eura CETI Budžet 273.173,17 eura Kontribucija CETI 40.356,34 eura

				izuzetno posjećen i podrška je iskazana i od EU i od učesnika okruglog stola.	
“Uspostavljanje Centra uspješnosti za biomedicinska istraživanja“ (CEBIMER)	Institut “Dr Simo Milošević” Igalo, KCCG, CETI, PMF, MF, PRONA,	Istraživanja prirodnih sirovina sa medicinskim svojstvima, poput ljekovitog blata, mineralnih izvora i aromatičnog bilja, ali i uvođenja novih terapijskih tretmana i proizvoda za konkurentnost zdravstvenog turizma.	Ministarstvo prosvjete,nauke , kulture i sporta	Sve planirane aktivnosti se realizuju na vrijeme. Jedan master rad je odbranjen o dstrane mladog istraživača Marka Nikolića. Uspješno su prezentovani rezultati CETI na konferenciji održanoj u Institutu u periodu 12-14.05.2022 godine.CETI je ponovo potvrdio status institucije kojoj se može vjerovati.	Ukupan iznos Projekta 1.320.753 CETI Budžet 195.509 eura Kontribucija CETI 46.264 eura
“Ekstrakt triticijuma spelta L. kao dodatak ishrani – SPELTEX” Triticum spelta L. extract as food supplement – SPELTEX	CETI	Povezivanje starih znanja o blagodatima autohtonog drevnog zrna spelte sa nutritivnim potrebama čovjeka modernog doba, uz mogućnost značajnih komercijalnih efekata.	Ministarstvo prosvjete,nauke, kulture i sporta	Naučni rad ““Nutritional composition, biologically active substances and antioxidant activity of young spelt grass extract” je usvajan ui objavljen	Ukupan iznos Projekta 157.343,14 CETI Budžet 111.195,14 Kontribucija CETI 43.717,57

<p>“ Borba sa zagađenjem sliva rijeke Dunav opasnim supstancama upravljanjem baziranom na modeliranju I jačanjem kapaciteta”</p> <p>Tackling hazardous substances pollution in the Danube River Basin by Measuring, Modelling-based Management and Capacity building</p>	<p>TU Wien Austrija, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mađarska, Българска асоциация по водите, Jožef Štefan Institut itd...</p>	<p>Cilj projekta je utrti put trajnoj i efikasnoj transnacionalnoj kontroli i smanjenju zagađenja vode sa HS u DRB</p>	<p>Danube transnational</p>	<p>Regionalni trening koji je organizovao CETI je više nego uspješno organizovana i realizovan. CETI je ocijenjen kao jedan od kompetentnijih partnera u projektu na koga se računa u narednom periodu. U tom smislu će uloga CETI u sledećem ciklusu biti značajnija. Naime, sledeći poziv po pozivu Danube transnational će podrazumijevati da CETI ima jednu od ključnih uloga odnosno nosilac WP.</p>	<p>Ukupna iznos Projekta 2.597483,94</p> <p>CE</p> <p>TI Budžet 38.934,50 eur</p> <p>Ko ntribucija CETI 5.840,18 eura</p>
<p>Strengthening institutional capacities for control of safety and quality of water sources in Montenegro</p>				<p>CETI je aplicirao na poziv za ciklus IAEA 2024-2025. godina zajedno sa Geološkim Zavodom na projektima nacionalne tehničke podrške. Projekat se bazira na tehničkoj pomoći (oprema uz određenu kontribuciju CETI) i edukaciju zaposlenih u renomiranim institucijama EU. Vrijednost opreme koja se potražila putem</p>	<p>Totalni budžet: 400000EUR</p> <p>Oprema 320000 EUR</p> <p>Obuke 20000EUR</p> <p>Ekspertske misije od strane IAEA 5000EUR</p>

				<p>projekta je 400.000 EUR od kojih je 320.000 za opremu koja bi bila locirana u CETI i Zavodu. Mapiranje podzemnih voda, pronalaženje uticaja, utvrđivanje falsifikata hrane itd su samo neki od mogućih predmeta analize opremom koja se potražila. Ministarstvo nauke je odgovorno za obavještanje o statusu I ocjenama od strane IAEA eksperata. Napominjemo da je u ovom ciklusu prioritet dat KBCu I nabavci pet skenera. Kako nam je data šansa za apliciranje istu smo iskoristili.</p>	
Upravljanje otpadom				<p>CETI je kao partnerska institucija zajedno sa opštinom Mojkovac (partner), opštinom Kolašin (pridruženi partner) i NALED (glavni partner) i JKP Novi Pazar (partner) u fazi formiranja</p>	

				konačne aplikacije po pozivu Srbija Crna Gora Prekogranična 2014-2020. Dogovori i formiranje aplikacije su u toku. Još nijesu definisana finansijska sredstva.	
Coordinated Danube Action for the titanic endeavor of tackling hazardous substances water pollution under changing pressures, challenges and targets - Tethys	Evropska Komisija Interreg Programme Danube Region (12 partnera)		U okviru poziva Danube Transnational, CETI je preporučen kao partner u Interreg Programme Danube Region	Predata aplikacija	Budžet 222,500.00 EUR
Initiating bottom-up management solutions to reduce plastic waste in the Danube Basin - AQUATIC PLASTIC	Evropska Komisija Interreg Programme Danube Region (15 partnera)		U okviru poziva Danube Transnational, CETI je preporučen kao partner u Interreg Programme Danube Region	Predata aplikacija	Budžet 89,000.00 EUR

III FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA JEDANAEST MJESECI 2022. GODINE

Finansijski izvještaj D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ za period 01.01. do 30.11.2022. godine treba posmatrati kao preliminarni izvještaj i kao osnovu za vođenje politike naplate prihoda i politike rashoda do kraja godine. Dosadašnji pokazatelji govore da se sa sigurnošću može očekivati da CETI poslovnu 2022. godinu završi sa pozitivnim finansijskim rezultatom.

Program rada i Finansijski plan Centra za ekotoksikološka ispitivanja DOO za 2022. godinu usvojen je od strane Odbora direktora i dostavljen Osnivaču, Vladi decembra 2021. godine, a na koji je Vlada Crne Gore dala saglasnost po Zaključku br. 07-6060/2 od 29.09.2022. godine.

Ukupni prihodi

Za period 01.01-31.11.2022. godine **ostvareni su prihodi u iznosu od 2.142.862 eura** (89% od plana za cijelu godinu).

Ostvareni ukupni prihodi pokazuju da u posmatranom periodu 2022. godine, posmatrajući prihode u globalu, plan za ovaj period gotovo ostvaren, iako prihodi od državnih programa monitoringa su daleko ispod planiranog ostvarenja.

Svi ugovori za realizaciju državnih programa monitoringa životne sredine, koje realizuje Agencija za zaštitu životne sredine - EPA, su zaključeni, ali se dinamika plaćanja programa monitoringa radioaktivnosti i programa monitoringa morskog ekosistema ne odvija u skladu sa Finansijskim planom za 2022. godinu. Naime za ova dva programa EPA je predvidjela plaćanje u 12 rata iako je to ranijih godina, makar što se tiče programa monitoringa radioaktivnosti bilo ugovoreno do kraja kalendarske godine.

Prihodi koje CETI ostvaruje na tržištu u segmentu ispitivanja životne sredine su realizovani u iznosu većem od planiranog za cijelu godinu za 22%, i to je ono što je uticalo da na kraju ovog izvještajnog perioda imamo ovoliku dobit. Očekujemo da se ovakav trend zadrži do kraja godine. Nasuprot njima prihodi koje CETI ostvaruje u segmentu bezbjednosti hrane bi mogli biti bolji, ali se nadamo da će do kraja godine i oni dostići nivo planiranih, prvenstveno iz razloga što zaključeni ugovori sa Upravom za bezbjednost hrane moraju biti realizovani do kraja kalendarske godine.

Prihodi od međunarodnih, nacionalnih projekata i donacija su u skladu sa planiranim za ovaj period godine. Do kraja godine ovi prihodi bi trebalo da se ostvare u skladu sa planiranim.

Prihodi od dozimetrijske kontrole tj. ličnog monitoringa zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja, ako i kontrole rendgen aparata i radne sredine imaju zadovoljavajuću dinamiku.

Ukupni rashodi

Ukupni rashodi u periodu 01.01-31.11.2022. bili su 1.975.898 eura (84% od ukupno planiranih za 2022.).

Svjesni činjenice da će ova, kao i prošla kao i nekoliko sledećih godina biti puna izazova, a istrajni u namjeri da zadržimo trend uspješnog poslovanja, CETI je od marta mjeseca 2020. godine znatno redukovao troškove. Realizuju se nabavke najneophodnijih roba i usluga. To ne znači da će kvalitet rada CETI trpjeti zbog ovakve odluke, ali je zauzet stav da se maksimalno racionalizuju troškovi kako bi se godina završila sa pozitivnim finansijskim rezultatom.

Materijalni troškovi za prvih 11 mjeseci iznose 484.203 eura i na nivou su od 77% planiranih, što je za ovaj period godine apsolutno prihvatljivo, jer se u poslednjih mjesec očekuju isporuke hemikalija, standarda, rezervnih djelova i dr.

Ostali troškovi iznose 157.552 eura i na nivou su od 72% od planiranih.

Amortizacija je obračunata paušalno, iz razloga što je tačnu visinu amortizacije moguće odrediti po završenom popisu na dan 31.12.2022. godine.

Ukupne bruto zarade, troškovi agencije za zapošljavanje za 11 mjeseci tekuće godine su na nivou planiranih za ovaj period godine.

Dakle, za posmatrani period 2022. godine CETI je ostvario pozitivan poslovni rezultat u iznosu od 172.964 eura, za koji očekujemo da na kraju godine bude u nešto nižem iznosu, a u svakom slučaju veći od planiranog za 2022. godinu.

Investiciona ulaganja

Za prvih 11 mjeseci 2022. godine investiciona ulaganja su u skladu sa planiranim za ovaj period godine. Važno je napomenuti da je Vlada na sjednici održanoj 24.11.2022. godine usvojila Odluku o raspodjeli ostvarene dobiti CETI za 2021. godinu.

Tabela br. 2

Rb.	Investiciona ulaganja 01.01 - 30.11.2022.	Iznos Eur
	Sekvencijalni uzorkivač suspendovanih čestica	15.000
	Nitrogen generator	14.400

	GDR sonda	9.540
	Magnetna mješalica	420
	Auto prikolica furgon	4.500
	UPS-ovi	1.350
	Ostala oprema	1.082
	Oprema za klimatizaciju	392
0	Računarska oprema	9.563
1	Poslovna i druga administrativna oprema	46
2	GCMSMS	125.400
	Sopstvena ulaganja	181.693
I	Donacije	21.514
II	Ukupna ulaganja(I+II)	203.207

Zaključak

Za posmatrani period 2022. godine CETI je ostvario pozitivan poslovni rezultat u iznosu od 172.964 eura, za koji očekujemo da do kraja godine bude u nešto nižem iznosu, ali u svakom slučaju veći od planiranog za 2022. godinu.

Do kraja godine očekuje se porast troškova materijala zbog ugovorenih isporuka hemikalija, standarda, potrošnog materijala, rezervnih djelova, kao i servisa opreme. Sredstva planirana za troškove zarada će ostati u okviru planiranih.

Ostvareni pozitivan finansijski rezultat, prvenstveno je rezultat velikog zalaganja kako menadžmenta, tako i zaposlenih CETI, koji su, iako u krajnje teškim uslovima, uspjeli da pronađu načine da se u najvećoj mogućoj mjeri zadrži trend ostvarenja prihoda, a nasuprot tome dovede do smanjenja troškova koji neće ugroziti kvalitet rada. Svi kapaciteti CETI su stavljeni u ovu funkciju. Menadžment svakodnevno sagledava situaciju i na dnevnom nivou se prati

realizacija planiranih aktivnosti, pa u skladu sa tim i preduzimaju potrebne aktivnosti. U ovom trenutku CETI nema neplaćenih dugovanja prema državi, ni dospjelih dugovanja prema dobavljačima. Tekuća likvidnost je obezbijeđena i takva će i ostati do kraja godine.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA PODGORICA ZA PERIOD 01.01-30.11.2022. GODINE

R.B.	ELEMENTI	Planirano	Ostvareno	% učešća u	Ostvareno
P		za 2022. god.	01.01.-30.11.'22	uk. prihodima	01.01.-31.12.'21
I	PRIHODI				
P1	Životna sredina	1,153,015	1,197,181	104%	1,158,090
P1.1	Državni programi monitoringa	305,000	175,161	57%	163,747
P1.1.1	Program radioaktivnosti	40,000	23,324	58%	
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130,000	130,000	100%	130,000
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	5,000	4,964	99%	
P1.1.4	Program ispitivanja buke	10,000			
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	120,000	16,873	14%	33,747
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	48,015	45,833	95%	50,000
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	800,000	976,187	122%	944,343
P2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	893,050	734,591	82%	924,808
P2.1	Državni programi	173,050	100,710	58%	163,084
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	100,000	69,405	69%	87,972
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i životinjskog porijekla	13,000	5,130	39%	12,449
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrcu	400	135	34%	315
P2.1.4	Program monitoringa bezbjednosti školjki I kvalitet morske vode	26,500	18,096	68%	26,446
P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	8,200	149	2%	8,264
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani u 2020. godini	5,300			7,389
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	1,200	5,060	n/a	1,176
P2.1.8	Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima	8,250			7,360
P2.1.9	Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima	0			
P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode	0			
P2.1.11	Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe	2,000			
P2.1.12	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla	0			
P2.1.13	Program monitoringa kvaliteta pčelinjeg meda i voska	8,200			6,655

P2.1.14	Program monitoringa načina pržanja informacija potrošačima u hrani		1,913		2,808
P2.1.15	Monitoring hrane nezivotinjskog porijekla		822		2,250
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	720000	633881	88%	761,724
P3	Dozimetrijska kontrola	83,000	77,788	94%	87,529
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	65,000	60,265	93%	68,188
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18,000	17,523	97%	19,341
P4	Radna sredina	10,000	4,751	48%	2,846
P5	Toksikologija	15,000	12,175	81%	15,209
P6	Medjunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	250,000	98,964	40%	216,632
P7	Ostali prihodi	15,000	23,412	156%	17,979
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2,419,065	2,148,862	89%	2,423,093
II	RASHODI	Planirano	Ostvareno	% učešća u	Ostvareno
R		za 2022. god.	01.01.-30.11.'22	uk. prihoda	01.01.-31.12.'21
1	Materijalni troškovi	629,000	484,203	77%	514,514
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160,000	150,065	94%	149,912
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	9,000	6,699	74%	6,412
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	25,000	14,427	58%	26,578
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	15,000	11,428	76%	12,250
R1.5.	Troškovi električne energije	32,000	33,503	105%	30,987
R1.6.	Troškovi goriva	20,000	15,859	79%	16,096
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	90,000	81,971	91%	75,995
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	8,000	0	0%	4,910
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	15,000	21,956	146%	12,369
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	35,000	30,438	87%	35,179
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11,000	8,339	76%	9,430
R1.12	PTT troškovi	6,000	4,451	74%	5,276
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlašćenja	52,000	40,727	78%	51,896
R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	9,000	7,814	87%	8,490
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	15,000	6,495	43%	5,250
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3,000	1,903	63%	1,128

R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	35,000	27,457	78%	38,220
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podgovarača - pravna lica	40,000	4,179	10%	17,762
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podgovarača - fizička lica	15,000	10,800	72%	0
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	25,000	0	0%	0
R1.21	Troškovi transportnih usluga	7,000	5,692	81%	4,606
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	2,000	0		1,768
R2	Ostali troškovi	218,500	157,552	72%	176,171
R2.1.	Troškovi stručne literature	2,000	1,486	74%	1,265
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7,000	6,847	98%	6,930
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	5,000	448	9%	600
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	10,000	2,800	28%	1,156
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	7,000	5,603	80%	7,029
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	9,000	8,407	93%	10,478
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1,500	1,118	75%	1,324
R2.8.	Troškovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6,000	3,074	51%	4,616
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	12,000	2,553	21%	9,119
R2.10	Troškovi poreza, carina, špedicija, uskladištenja	16,000	11,132	70%	14,192
R2.11	Troškovi platnog prometa	10,000	8,694	87%	9,709
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	5,000	10,328	207%	4,194
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5,000	3,300	66%	0
R2.14	Sudski troškovi, troškovi vjestacenja i izvršne sudske odluke	2,000	715	36%	4,907
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	4,000	2,400	60%	760
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3,000	1,157	39%	1,665
R2.17	Troškovi prevoza	61,000	51,555	85%	50,377
R2.18	Davanja Sindikatu CETI	20,000	13,740	69%	8,870
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15,000	10,292	69%	19,234
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	5,000	0		8,055
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5,000	0		5,775
R2.22	Ostali troškovi – CETI-a	8,000	11,903	149%	5,916
R3	Troškovi amortizacije	220,000	201,667	92%	219,651
R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1,144,500	1,037,207	91%	1,032,831
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1,100,000	1,017,063	92%	1,013,033
R3.2	Naknada Upravnom odboru u ukupnom bruto iznosu	32,500	20,144	62%	19,798

R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12,000	0		0
R5	Zimnica		61,402		54,771
R6	Otpis potraživanja	20,000	0		16,923
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	30,000	0		32,141
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	20,000	17,638	88%	104,047
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl.	65,000	16,229	25%	23,197
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2,347,000	1,975,898	84%	2,174,246
		72,065	172,964		248,847

INVESTICIONA ULAGANJA U 2022. GODINI

		Planirano	Ostvareno za 11 mjeseci
Inv 1	Investicije (sopstvena sredstva)	200000	181,694
Inv 2	Oprema dobijena iz međunarodnih projekata	35000	21,514
	Ukupno:	235000	203208

IV PROGRAM RADA CETI ZA 2023. GODINU

D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja” – Podgorica je organizovana i posluje kao nepristrasna, kompetentna i društveno odgovorna organizacija čime obezbjeđuje potpuno povjerenje svojih korisnika u kvalitet usluga koje pruža. Program rada za 2023. godinu generalno se bazira na obavezama proisteklim iz Odluke o osnivanju, kao i principima nepristrasnosti i povjerljivosti postavljenim u Politici kvaliteta. Dosljednom realizacijom politike kvaliteta i poštovanju zakonskih propisa CETI teži ka ostvarenju svoje vizije:

- laboratorija za ispitivanje, prepoznata u regionu i šire, po svojoj profesionalnosti, pouzdanosti analiza i dostupnosti na tržištu;
- respektabilan naučnoistraživački institut do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima;
- prepoznata društveno korisna, odgovorna institucija.

Iako je rad u uslovima svjetske ekonomske krize znatno otežan i pun izazova, ljudi moraju živjeti u čistoj životnoj sredini i jesti bezbjednu hranu, a CETI je jedna od institucija koja svojim radom i djelovanjem obezbjeđuje te značajne preduslove zdravog života. U tom smislu, Program rada i Finansijski plan je odraz privredne situacije, odgovornosti privrednih subjekata prema životnoj sredini odnosno poštovanje zakona, odgovornosti proizvođača hrane prema zahtjevu bezbjednosti njihovog proizvoda, intenziteta kontrola inspeksijskih organa, kao i državne politike finansiranja programa monitoringa životne sredine i bezbjednosti hrane.

CETI će i dalje sve svoje kapacitete (profesionalne i tehničke) usmjeravati ka cilju postizanja povjerenja krajnjeg korisnika u stručnost, nepristranost i dosljednost u sprovođenju ispitivanja. Osiguranje kvaliteta izlaznih rezultata ispitivanja izgrađuje se i kontinualnim jačanjem profesionalnih i stručnih kapaciteta, dosljednim pridržavanjem zakona, podzakonskih akata, propisanih pravila sistema upravljanja kvalitetom i transparentnom saradnjom u ispunjavanju potreba krajnjih korisnika.

Dakle, polazišta Plana su dosadašnje aktivnosti i stečena iskustva, započete aktivnosti i projekti u tekućoj godini, kao i obaveze koje proističu iz procesa transponovanja, usvajanja i implementacije pravne tekovine Evropske unije.

1. Životna sredina

1.1 Državni programi monitoringa kvaliteta životne sredine

U skladu sa članom 56 Zakona o životnoj sredini, za sprovođenje pojedinih poslova monitoringa Agencija određuje jednu ili više referentnih laboratorija koje su akreditovane u skladu sa standardom MEST EN ISO/IEC 17025. CETI je od strane AZŽS dobio status „referentne laboratorije“ za oblast analize kontaminenata u zemljištu, analize vazduha, analize fizičko hemijskih parametara u morskome ekosistemu, radionuklida u svim segmentima životne sredine i ispitivanja nivoa buke. Kako je CETI jedina referentna laboratorija koja ispunjava sve uslove propisane Pravilnikom o kriterijumima koje treba da ispunjava referentna laboratorija za monitoring životne sredine (adekvatan kadar, testovi osposobljenosti (proficiency tests), itd.), u tom smislu je i planirana realizacija monitoring programa kako slijedi:

- *Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu;*
- *Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini;*
- *Program monitoringa morskog ekosistema;*
- *Program monitoringa kvaliteta vazduha u Crnoj Gori – Od 2011. godine. Do 2015. godine Program se realizovao na osnovu Uredbe o povjeravanju dijela poslova iz Agencije za zaštitu životne sredine (AZŽS) CETI-ju. Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha iz jula 2015. godine CETI je određen za realizaciju ovog monitoring programa odnosno, ne sprovodi se javna nabavka.*
- *Program monitoringa nivoa buke u životnoj sredini Crne Gore.*

Program monitoringa opasnih i štetnih materija u zemljištu je neophodno realizovati kako bi se ispunile obaveze iz Akcionog plana Nacionalnog Plana za implementaciju Stokholmske konvencije i Konvencije o prekograničnom zagađenju vazduha na velikim udaljenostima, koje je Crna Gora potvrdila. U tom smislu je realizacija ovog Programa monitoringa planirana i za 2023. godinu. Rezultati ovog monitoring programa rezultirali su predlozima mjera upućenih ka Agenciji za zaštitu životne sredine (AZŽS), koji bi umnogome riješili značajne probleme privrede, ali i određenih poljoprivrednih gazdinstava u Crnoj Gori.

Realizacija *Programa monitoringa morskog ekosistema* je jedna od obaveza koju predviđa Strategija aproksimacije za oblast životne sredine u cilju implementacije odredbi Strategije zaštite morske sredine, tako da je realizacija ovog Programa monitoringa planirana za narednu godinu u istom obimu kao i prethodne godine. Dopunjena sa aktivnostima koje se realizuju kroz projekat „Podrška za implementaciju i monitoring upravljanja vodama, Crna Gora,“ (Project Reference: P1921005) mišljenja smo da se može značajno doprinijeti ispunjavanju obaveza implementacije transponovane pravne tekovine Evropske unije iz ove oblasti.

Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini je takođe jedna od obaveza koja je propisana u Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti koju CETI realizuje za AZŽS kao referentna laboratorija (i jedina koja može da izvrši taj zadatak sa stručnog i tehničkog aspekta).

U skladu sa ugovorom između Vlade Crne Gore i CETI o davanju na korišćenje privremenog *skladišta radiaaktivnog otpada* (do 2028. godine), CETI je odgovoran za održavanje i upravljanje skladištem.

U skladu sa članom 38 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), radioaktivni otpad, do uspostavljanja uslova za njegovo odlaganje, skladištiće se kod pravnog lica koje ima dozvolu za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, dok se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore. Članom 37 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), utvrđeno je da se troškovi skladištenja izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnog otpada bez vlasnika (orfan) obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore, dok je članom 38 definisano da se troškovi održavanja skladišta obezbjeđuju, takođe, iz budžeta Crne Gore.

Program monitoringa nivoa buke u životnoj sredini Crne Gore je takođe obavezan (na osnovu člana 9 Zakona o zaštiti od buke "Sl.list CG" br. 028/11, 001/14, 002/18), kao i slanje izvještaja Evropskoj komisiji (od strane AZŽS, člana 23 istog Zakona). Kao i predhodne godine i 2023 godine očekujemo realizaciju *Programa monitoringa nivoa buke u životnoj sredini Crne Gore* Veoma je važno naglasiti da je CETI i za tu vrstu ispitivanja referentna laboratorija.

Uspostavljanje sistema referentnih laboratorija je od ključne važnosti za kvalitetnu realizaciju monitoring programa. Prosječni ciklus praćenja bilo kog segmenta životne sredine od četiri (4) godine u većini zemalja realizuje jedna laboratorija, kako bi praćenje bilo sledljivo. Mišljenja smo da se i planiranje i ugovaranje ovih poslova od strane svih subjekata koji planiraju i realizuju programe ili na bilo koji način učestvuju u kreiranju programa trebaju sagledavati na ovaj način.

1.2. Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine – privredni i drugi subjekti

U cilju zaštite zdravlja ljudi i očuvanja životne sredine vrši se kontrola nivoa radioaktivne kontaminacije željeza, građevinskog i ostalih materijala, kao i kategorizacija otpada prilikom uvoza u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i ista treba da se nastavi i u narednoj godini. Očekuje se da će novi Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti unijeti određene izmjene, pa je i plan kontrole baziran na realnoj osnovi do usvajanja ovog propisa i njegovog stupanja na snagu.

Poslovi na realizaciji monitoring programa/kontrole kvaliteta ciljanih segmenata životne sredine za one privredne subjekte koji su potencijalni zagađivači očekuju se i u 2023. godini. Planirane aktivnosti za 2023. godinu su na nivou planiranom u 2022. godini.

Takođe, planira se kontinuitet realizacije određenog broja “kontrolnih monitoring programa“ za subjekte kao što su: KAP, Deponija „Livade“, Gradir Montenegro, Rudnik Uglja i EPCG.

Glavni grad Podgorica već nekoliko godina realizuje monitoring program kvaliteta ambijentalnog vazduha, čija se realizacija planira i u 2023. godini. Ovaj program je značajno doprinio formiranju jasnije slike stanja kvaliteta vazduha, kao i sagledavanju svih izvora zagađenja u Glavnom gradu. U zimskom periodu u 2023. godini nastaviće se sa realizacijom monitoringa buke u Glavnom gradu Podgorica prema ugovoru CETI sa Glavnim gradom iz 2022. godine.

2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe

2.1. Državni programi monitoringa

Široki obim akreditacije CETI kada je oblast analize hrane i hrane za životinje u pitanju, kao i jaki profesionalni i tehnički kapaciteti, rezultirali su dobijanjem ovlašćenja od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju velikog broja analiza, te stoga smatramo potpuno realnim da i u 2023. godini CETI realizuje monitoring programe kako slijede:

- 1. Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje;*
- 2. Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida);*
- 3. Program monitoringa bezbjednosti školjki;*
- 4. Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje; i*
- 5. Program monitoring kontaminenata u hrani;*
- 6. Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom;*
- 7. Program monitoringa nitrata u lisnatom povrću;*
- 8. Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe.*
- 9. Program monitoringa pčelinjeg meda i voska*
- 10. Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima*

Imajući u vidu da i Institut za javno zdravlje ima ovlašćenje za određene analize, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je izvršila podjelu određenih programa između CETI i Instituta.

2.2 Poslovi kontrole bezbjednosti hrane i predmeta opšte upotrebe u spoljnotrgovinskom prometu i unutrašnjem prometu kroz službene kontrole

Kontrola hrane i predmeta opšte upotrebe iz uvoza i u unutrašnjem prometu predstavljaće i u 2023. godini jednu od ključnih oblasti djelovanja. Naime, novi načini proizvodnje hrane, kontaminacija životne sredine i dostupnost kontaminirane hrane, novi načini ishrane i sklonosti potrošača, mnoštvo farmakološki aktivnih materija/ljekova koji se koriste u liječenju životinja, te adekvatnost primjene tih lijekova su samo neki od izazova zbog kojih je neophodno u svim uslovima kontrolisati bezbjednost hrane. Imajući u vidu navedeno, planirani broj uzoraka u 2023. godini je na nivou 2022. godine.

3. Dozimetrija

3.1. Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja

Planirane aktivnosti vezane za lični monitoring zaposlenih u 2023. godini su na nivou planiranih i ostvarenih u 2022. godini. Ovo je obavezujuća aktivnost koja se realizuje u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti i kao jedina akreditovana i ovlašćena institucija za obavljanje ove djelatnosti, mišljenja smo da je planiranje u potpunosti realno.

3.2. Kontrola rendgen aparata i radne sredine

U Crnoj Gori ima više od 150 rendgen aparata. CETI je u godinama kada su zdravstvene institucije radile u punom kapacitetu kontrolisao prosječno 130 aparata godišnje. Naime, još jedna ovlašćena institucija postoji u Crnoj Gori za obavljanje ove djelatnosti. S obzirom da je i ove 2022. godine ostvaren cilj iz godina prije pandemije procjenjuje se da će broj kontrola u 2023. godini biti na nivou iz tekuće godine.

4. Zaštita i zdravlje na radu

Služba za zaštitu i zdravlje na radu CETI-ja je spremna da odgovori na svaki zahtjev klijenata koji se budu odnosili na zaštitu i zdravlje na radu i izradu aktova o procjeni rizika, u skladu sa svojim ovlašćenjima i raspoloživim kapacitetom.

Služba za zaštitu i zdravlje na radu će i tokom 2023. godine nastaviti sa unapređivanjem aktivnosti koje spadaju u domen djelovanja Službe, stalnom brigom u cilju zaštite i zdravlja na radu zaposlenih CETI-ja. Nastaviće i sa planiranim aktivnostima koje spadaju u redovno održavanje i higijenu radnih prostorija i radnog prostora u kojem zaposleni borave i rade, te biti spremni za novonastale neplanirane situacije.

5. Toksikologija

CETI će za potrebe Kliničkog centra Crne Gore (Odjeljenje za sudsku medicinu), Uprave policije, sudstva i svih ostalih relevantnih institucija, kao jedina institucija kadrovski i tehnički opremljena, nastaviti sa realizacijom poslova toksikološke analize biološkog materijala. Analize uzoraka bioloških materijala bolesnika smještenih na odjeljenjima intenzivne njege, nefrologije ili drugih organizacionih jedinica Kliničkog centra, realizuju se prioritarno i te usluge se ne naplaćuju.

6. Akreditacija

U 2023. godini CETI će proširiti obim akreditovanih metoda ispitivanja. Politika CETI jeste kontinuirano osvajanje novih metoda ispitivanja, kako životne sredine, tako i bezbjednosti hrane. Naglašava se da je politika CETI akreditovanje onih metoda koje državne laboratorije u Crnoj Gori (Institut za javno zdravlje – IJZ i Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju ZHMZS) nemaju. Na taj način pokušava se doprinijeti timskom radu, uvijek ističući da prostora za istraživanja ima dovoljno za sve. Očekuje se da će se u dodjeljivanju ovlašćenja i prilika za rad vrednovati isključivo kompetentnost sagledana kroz profesionalne i tehničke kapacitete uz obavezan dokaz o akreditaciji, te rezultate testova osposobljenosti (proficiency tests), upravo onako kako se isto realizuje u Evropskoj uniji.

7. Projekti

Kao što je već navedeno, jedna od vizija CETI jeste prepoznavanje institucije kao respektabilnog naučnoistraživačkog instituta do nivoa vodećeg partnera u nacionalnim i internacionalnim projektima. U 2023. godini očekuje se nastavak implementacije projekata iz naučnoistraživačke oblasti i to projekat „Uspostavljanje Centra uspješnosti za biomedicinska istraživanja“ (CEBIMER), gdje je CETI partner u Centru izvrsnosti, kao i iz instrumenta pretpristupne pomoći (Cross Border Cooperation Programme Montenegro – Albania 2014-2020, IPA II). U januaru 2021. godine započela je implementacija projekta u kojem je CETI lider (Skadar Lake without chemical pollution – Solution), kroz koji će se dati značajan doprinos u implementaciji Okvirne Direktive o vodama, te ojačati kapaciteti CETI i partnerskih institucija iz Albanije za realizaciju ovih aktivnosti novim metodama. Takođe, u okviru Interreg Danube Transnational Programme, CETI je partnerska institucija TU Wien i mnogim drugim institucijama iz zemalja Dunavskog sliva. Kroz projekat će se dobiti jasna slika stanja zagađenja riječnog sliva prioritarnim supstancama, načinu modeliranja i pristupa remedijacije tamo gdje je potrebno. Implementacija je započela u 2020. godini, ali su se ključne aktivnosti odigrale u 2021 i 2022. godini, a završetak se očekuje u martu 2023. Pored navedenih projekata, očekuje se da će se potvrditi dobra ocjena evaluatora o projektima koji su predloženi u tekućoj godini. Kao rezultat korektnog i pravovremenog djelovanja u projektu “Tackling hazardous substances

pollution in the Danube River Basin by Measuring, Modelling-based Management and Capacity building” u okviru poziva Danube Transnational, CETI je preporučan kao partner u Interreg Programme Danube Region, prvom pozivu određenim institucijama. U tom smislu je CETI je kao projektni partner aplicirao sa dva projekta:

1. Coordinated Danube Action for the titanic endeavor of tackling hazardous substances water pollution under changing pressures, challenges and targets - Tethys (budžet 222,500.00 EUR) (12 projektnih partnera)

2. Initiating bottom-up management solutions to reduce plastic waste in the Danube Basin - AQUATIC PLASTIC (budžet 89,000.00 EUR) (15 projektnih partnera)CETI će se prijaviti i na eventualni oglas za naučnoistraživačke projekte, koji će, nadamo se, biti raspisan u 2023. godini.

8. Stručno usavršavanje

Stalno usavršavanje kadra u zemlji i inostranstvu je preduslov kompetentnosti u realizaciji aktivnosti CETI. U tom smislu, usavršavanje zaposlenih u stručnom i naučnoistraživačkom smislu će biti zadatak i u narednom periodu. Vrlo je važno da se stručno i naučno usavršavanje vrši planski i to u oblastima koje su od izuzetnog značaja za rad CETI. U tom smislu CETI će ohrabrivati i otvoriti prostor za stručno usavršavanje mladog kadra, a to se odnosi na upis specijalizacija, doktorskih studija, kao i kraćih stručnih usavršavanja u inostranstvu (fellowship). Takođe, CETI će ohrabriti pisanje stručnih i naučnih radova i omogućiti učešće na konferencijama. Očekuje se da će u 2023. godini jedan zaposleni završiti doktorat hemijskih nauka. CETI je institucija koja izvještava Evropsku agenciju za bezbjednost hrane (EFSA) o realizovanim ispitivanjima u oblasti rezidua pesticida, rezidua veterinarskih lijekova, kao i kontaminanata i aditiva u hrani. CETI redovno izvještava od 2019. godine od kada je nominovan od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove za realizaciju ovog posla. Vodeći računa koliko je procjena rizika u bezbjednosti hrane značajna CETI kontinuirano radi na edukaciji i iz ove značajne oblasti.

V FINANSIJSKI PLAN CETI ZA 2023. GODINU

Polazne osnove za izradu Finansijskog plana CETI-ja za 2023. godinu bile su Izvještaj o finansijskom poslovanju za 11 mjeseci 2022. godine, pretpostavke o visini sredstava za programe monitoringa koji se finansiraju iz budžeta (kako nismo mogli dobiti precizne informacije od Agencije za zaštitu životne sredine za polaznu osnovu su uzeta planirana sredstva za 2020.-godinu prije pandemije) i predviđanja stručnih službi CETI o mogućem ostvarenju prihoda na tržištu i od projektnih aktivnosti.

Ciljevi CETI i u 2023. godini biće:

- Maksimalna valorizacija sredstava rada, hemikalija i radnog vremena u cilju postizanja maksimalnih radnih i finansijskih efekata;
- Održavanje likvidnosti i efikasnosti naplate potraživanja za izvršene usluge;
- Stalno unapređenje sistema javnih nabavki u cilju smanjenja troškova poslovanja;
- Bolje pozicioniranje na tržištu i širenje mreže klijenata;
- Aktivno traženje mogućnosti za dodatne izvore finansiranja kroz projekte; i
 - Nastavak realizacije Projekta prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (Cross Border Cooperation Programme Montenegro - Albania 2014-2020 under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) – SOLUTION), kao i nastavak realizacije projekata DANUBE, CEBIMER. Takođe očekujemo da ćemo u planiranom periodu dobiti i odgovor od dva nova projekta vezano za Interreg Danube Transnational Programme. **U 2023. godini ukupni prihodi se procjenjuju na iznos od EUR 2.476.050 što je za 2% manje u odnosu na planirane prihode za 2022. godinu.**

Struktura planiranih prihoda

Struktura planiranih prihoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Oblast životne sredine - Od poslova u životnoj sredini očekuje se ukupan prihod od 1.210.000 eura, što procentualno iznosi 48,87% od planiranih ukupnih prihoda. U 2023 godini se od realizacije državnih monitoring programa očekuje ukupan prihod u iznosu od 310.000 eura (12,52% ukupnih prihoda). Za upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO planirana su sredstva od 50.000 eura, što je 2% ukupnih prihoda. Najveći prihod za oblast životne sredine (850.000€ ili 34,33% ukupnih prihoda) očekuje se sa tržišta, od pružanja usluga privrednim i dr. subjektima.
2. Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe - Od realizacije ovih aktivnosti očekuje se ukupan prihod od 893.050 eura, što iznosi 36,07% planiranih ukupnih prihoda. Od realizacije državnih programa monitoringa, čiji su naručioc Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove-UBHFS) očekuje se ostvarenje prihoda u visini od 173.050 eura (6,99% uk. prihoda), dok se ostatak od 720.000 eura (29% uk. prihoda) očekuje od usluga na tržištu, privrednim i dr. subjektima.
Državni programi monitoringa su planirani na osnovu ugovora koje je CETI potpisao sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u 2022. godini.
3. Dozimetrijska kontrola - Od pružanja usluga ličnog monitoringa zaposlenih u zoni jonizujućih zračenja i kontrole rendgen aparata i radne sredine očekuje se ukupan prihod od 83.000 eura (oko 3,35% ukupnih prihoda).

4. Radna sredina - Od realizacije poslova iz oblasti radne sredine u 2023. godini očekuje se prihod u iznosu od 10.000 eura (0,41% ukupnih prihoda).
5. Toksikologija - Od poslova toksikoloških ispitivanja u 2023. godini očekuje iznos od 15.000 eura (0,61% ukupnih prihoda).
6. Prihodi od međunarodnih, nacionalnih i drugih projekata i donacija u 2023. godini - planirani su u iznosu od 250.000 eura, obzirom na već ugovorene projekte (10% ukupnih prihoda).
7. Ostali prihodi su planirani u ukupnom iznosu od 15.000 eura (0,61% ukupnih prihoda).

U 2023. godini očekuju se ukupni rashodi u iznosu od EUR 2.456.000 što je za 4,7% više od planiranih u 2022. godini.

Struktura planiranih rashoda

Struktura ukupnih planiranih rashoda data je u tabelarnom prikazu koji korespondira sa Programom rada i pokazuje sljedeće:

1. Materijalni troškovi – Planirani materijalni troškovi procjenjuju se na 624.000 tj. 25,41% ukupnih rashoda, što znači da će se i dalje sprovoditi restriktivna politika, na način što će, kao i do sada voditi precizna evidencija i kontrola svih mogućih utrošaka.
Ovakav pristup kontroli troškova ni u kom slučaju neće uticati na kvalitet usluga koje se pružaju, kao ni na kvalitetno održavanje i servis opreme, što se može vidjeti i iz strukture materijalnih troškova koja je data u tabeli.
2. Ostali troškovi – Ostali troškovi planirani su na iznos od 225.000 eura (9,16% ukupnih troškova).
3. Troškovi amortizacije - U 2023. godini očekuje se amortizacija u visini od 220.000 eura (8,96% ukupnih troškova).
4. Ukupne zarade (52,40 % ukupnih rashoda) se u 2023. godini procjenjuju na iznos od 1.287.000 eura, uključujući i otpremnine, kao i bruto naknade članovima Odbora direktora. Procjena je urađena na osnovu ostvarenja iz tekuće godine, kao i u obavezama koje će proisteći iz usvajanja novog kolektivnog ugovora čije usvajanje je planirano za decembar 2022. godine, eventualno za januar 2023. godine.
5. Troškovi za usluge prema agencijama za zapošljavanje planirani su na nivou od 20.000 eura, što iznosi 0,81% ukupnih troškova. I u 2023. godini planirano je da jedan broj lica koja obavljaju povremene i privremene poslove za potrebe CETI budu angažovana posredstvom agencija za posredovanje u zapošljavanju.
6. Otpis potraživanja od zaposlenih (0,81% ukupnih rashoda).

7. Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih - Za ovu namjenu u 2023. godini su planirana sredstva od 30.000 eura (1,22% ukupnih rashoda).
8. Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl. u 2023. godini planirani su u iznosu od 30.000 eura ili 1,22% od ukupnih rashoda.

U skladu sa svim navedenim, uprkos teškoj opštoj situaciji uprkos krizi u svijetu za 2023. godinu projektuje se pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 20.050 eura.

Investiciona ulaganja

U opremanje laboratorija, kao i u nabavku nedostajuće opreme, planira se iznos od 220.000 eura i to: iznos od 200.000 eura iz sopstvenih sredstava, a 20.000 od donacija.

U skladu sa Statutom CETI o obavezi ulaganja ostvarene dobiti u investicije u osnovna sredstva plan je da se, pretpostavljajući pozitivan finansijski rezultat, dobit uloži u nabavku ključne visokosofisticirane laboratorijske opreme, neophodne za stalno unapređenje tehničkih kapaciteta.

Ipak, treba imati u vidu činjenicu da poslovanje CETI najviše zavisi od eksternih, a manje od internih faktora. Na obim posla najviše utiče privredna situacija i potencijalne akcidentne situacije u oblastima djelovanja CETI, a u velikoj mjeri i politika finansiranja državnih programa, pa dakle i aktuelna budžetska ograničenja, što veoma otežava realno planiranje i ispunjenje projektovanih ciljeva.

FINANSIJSKI PLAN D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA PODGORICA ZA 2023. GODINU

R.B.	ELEMENTI	Planirano za 2023. god.	Planirano za 2022. god.	% učešća u uk. prihodima	Ostvareno 01.01.-30.11.'22
P					
I	PRIHODI				
P1	Životna sredina	1,210,000	1,153,015	48.87%	1,197,181
P1.1	Državni programi monitoringa	310,000	305,000	12.52%	175,161
P1.1.1	Program radioaktivnosti	40,000	40,000	1.62%	23,324
P1.1.2	Program kontrole kval. vazduha u C.G.	130,000	130,000	5.25%	130,000
P1.1.3	Prog. ispit. sadrž.opasnih i štetnih mat.u zemljištu	10,000	5,000	0.40%	4,964
P1.1.4	Program ispitivanja buke	10,000	10,000	0.40%	
P1.1.5	Stanje ekosistema priobalnog mora	120,000	120,000	4.85%	16,873
P1.1.6	Program monitoringa radioaktivnosti u vodi za piće na teritoriji Crne Gore			0.00%	
P1.2	Upravljanje i održavanje privremenog skladišta RAO	50,000	48,015	2.02%	45,833
P1.3	Poslovi kontrole kvaliteta životne sredine- privredni i dr. subjekti	850,000	800,000	34.33%	976,187
P2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe	893,050	893,050	36.07%	734,591
P2.1	Državni programi	173,050	173,050	6.99%	100,710
P2.1.1	Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje	100,000	100,000	4.04%	69,405
P2.1.2	Program monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja (pesticida) u hrani biljnog i životinjskog porijekla	13,000	13,000	0.53%	5,130
P2.1.3	Program monitoringa rezidua nitrata u lisnatom povrću	400	400	0.02%	135
P2.1.4	Program monitoringa bezbjednosti školjki i kvalitet morske vode	26,500	26,500	1.07%	18,096
P2.1.5	Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje	8,200	8,200	0.33%	149
P2.1.6	Program monitoringa kontaminenata u hrani u 2020. godini	5,300	5,300	0.21%	
P2.1.7	Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom	1,200	1,200	0.05%	5,060
P2.1.8	Program monitoringa korišćenja zdravstvenih tvrdnji u dodacima ishrani (suplementima) i biljnim čajevima	8,250	8,250	0.33%	
P2.1.9	Program monitoringa prehrambenih aditiva, aroma i enzima	0	0	0.00%	
P2.1.10	Program monitoringa prirodne mineralne i izvorske vode	0	0	0.00%	
P2.1.11	Program monitoringa hrane za posebne prehrambene potrebe	2,000	2,000	0.08%	

P2.1.12	Program monitoringa zemljišta za proizvodnju hrane biljnog porijekla	0	0	0.00%	
P2.1.13	Program monitoringa kvaliteta pčelinjeg meda i voska	8,200	8,200	0.33%	
P2.1.14	Program monitoringa načina pržanja informacija potrošačima u hrani			0.00%	1,913
P2.1.15	Monitoring hrane nezivotinjskog porijekla			0.00%	822
P2.2	Bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe (priv. i dr. subjekti i službene kontrole)	720000	720000	29.08%	633881
P3	Dozimetrijska kontrola	83,000	83,000	3.35%	77,788
P3.1	Lični monitoring zaposlenih u zoni jonizujućeg zračenja	65,000	65,000	2.63%	60,265
P3.2	Kontrola rendgen aparata i radne sredine	18,000	18,000	0.73%	17,523
P4	Radna sredina	10,000	10,000	0.40%	4,751
P5	Toksikologija	15,000	15,000	0.61%	12,175
P6	Medjunarodni, nacionalni projekti, donacije i sl.	250,000	250,000	10.10%	98,964
P7	Ostali prihodi	15,000	15,000	0.61%	23,412
	UKUPAN PRIHOD (P1-P7)	2,476,050	2,419,065	100.00%	2,148,862
II	RASHODI	Planirano	Planirano	% učešća u	Ostvareno
R		za 2023.	za 2022.	uk.	01.01.-30.11.'22
		god.	god.	prihodima	
1	Materijalni troškovi	624,000	629,000	25.41%	484,203
R1.1.	Troškovi osnovnog materijala i hemikalija	160,000	160,000	6.51%	150,065
R1.2.	Troškovi održavanja higijene u radnim prostorijama	9,000	9,000	0.37%	6,699
R1.3.	Troškovi potrošnog materijala	25,000	25,000	1.02%	14,427
R1.4.	Troškovi kancelarijskog materijala	15,000	15,000	0.61%	11,428
R1.5.	Troškovi električne energije	32,000	32,000	1.30%	33,503
R1.6.	Troškovi goriva	20,000	20,000	0.81%	15,859
R1.7.	Troškovi održavanja opreme	90,000	90,000	3.66%	81,971
R1.8.	Troškovi održavanja građevinskih objekata	8,000	8,000	0.33%	0
R1.9.	Troškovi zaštite na radu	20,000	15,000	0.81%	21,956
R1.10	Troškovi službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice +putni troškovi)	35,000	35,000	1.43%	30,438
R1.11	Troškovi telefona, interneta i GPRS prenosa podataka	11,000	11,000	0.45%	8,339
R1.12	PTT troškovi	6,000	6,000	0.24%	4,451
R1.13	Troškovi uvođenja sistema kvaliteta, akreditacije i ostalih ovlaštenja	52,000	52,000	2.12%	40,727

R1.14	Troškovi proizvodnih usluga	9,000	9,000	0.37%	7,814
R1.15	Troškovi izrade i održavanja softvera	15,000	15,000	0.61%	6,495
R1.16	Troškovi zaštite i obezbjeđenja objekta	3,000	3,000	0.12%	1,903
R1.17	Troškovi aut. honorara sa intelekt.uslugama i porez. doprinosima	35,000	35,000	1.43%	27,457
R1.18	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - pravna lica	40,000	40,000	1.63%	4,179
R1.19	Troškovi realizacije projekata - angažovanje podugovarača - fizička lica	15,000	15,000	0.61%	10,800
R1.20	Troškovi sanacije i adaptacije	15,000	25,000	0.61%	0
R1.21	Troškovi transportnih usluga	7,000	7,000	0.29%	5,692
R1.22	Troškovi prihvata, skladištenja i izvoza hemijskog otpada	2,000	2,000	0.08%	0
R2	Ostali troškovi	225,000	218,500	9.16%	157,552
R2.1.	Troškovi stručne literature	2,000	2,000	0.08%	1,486
R2.2.	Troškovi vode i komunalnih usluga	7,000	7,000	0.29%	6,847
R2.3.	Troškovi reklame i propagande	3,500	5,000	0.14%	448
R2.4.	Troškovi struč.ospos. i obuka kadra	10,000	10,000	0.41%	2,800
R2.5.	Troškovi reprezentacije (uključeni dobav. za potrebe sopstvenog bifea)	8,000	7,000	0.33%	5,603
R2.6.	Troškovi osiguranja zaposlenih	9,000	9,000	0.37%	8,407
R2.7.	Troškovi osiguranja osnovnih sredstava	1,500	1,500	0.06%	1,118
R2.8.	Troskovi registracije motornih vozila i kasko osiguranja	6,000	6,000	0.24%	3,074
R2.9.	Troškovi zakupa poslovnih prostora	12,000	12,000	0.49%	2,553
R2.10	Troškovi poreza, carina, špedicija, uskladištenja	16,000	16,000	0.65%	11,132
R2.11	Troškovi platnog prometa	10,000	10,000	0.41%	8,694
R2.12	Kamate na finasijske kredite, lizing i negativne kursne razlike	5,000	5,000	0.20%	10,328
R2.13	Troškovi revizorskih i konsultantskih usluga	5,000	5,000	0.20%	3,300
R2.14	Sudski troskovi, troskovi vjestacenja i izvrsne sudske odluke	2,000	2,000	0.08%	715
R2.15	Troškovi advokatskih usluga	4,000	4,000	0.16%	2,400
R2.16	Troškovi sudskih, administr. i dr. taksi	3,000	3,000	0.12%	1,157
R2.17	Troškovi prevoza	61,000	61,000	2.48%	51,555
R2.18	Davanja Sindikatu CETI	20,000	20,000	0.81%	13,740
R2.19	Troškovi solidarne pomoći	15,000	15,000	0.61%	10,292
R2.20	Rashodi osnovnih sredstava	5,000	5,000	0.20%	0
R2.21	Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5,000	5,000	0.20%	0
R2.22	Ostali troškovi – CETI-a	15,000	8,000	0.61%	11,903
R3	Troškovi amortizacije	220,000	220,000	8.96%	201,667

R4	Bruto zarade sa porezima i doprinosima	1,287,000	1,144,500	52.40%	1,037,207
R3.1	Zarade sa porezima i doprinosima i fiksnim dijelom	1,250,000	1,100,000	50.90%	1,017,063
R3.2	Naknada Upravnom odboru u ukupnom bruto iznosu	25,000	32,500	1.02%	20,144
R3.3	Isplata otpremnina na dobrovoljnoj osnovi	12,000	12,000	0.49%	0
R5	Zimnica				61,402
R6	Otpis potraživanja	20,000	20,000	0.81%	0
R7	Poboljšanje uslova stanovanja zaposlenih	30,000	30,000	1.22%	0
R8	Troškovi agencije za zapošljavanje	20,000	20,000	0.81%	17,638
R9	Troškovi međunarodnih i nacionalnih projekta i sl.	30,000	65,000	1.22%	16,229
	UKUPNI RASHODI (R1 - R9)	2,456,000	2,347,000	100.00%	1,975,898
		20,050	72,065		172,964

INVESTICIONA ULAGANJA U 2023. GODINI

		Planirano
Inv 1	Investicije (sopstvena sredstva)	200000
Inv 2	Oprema dobijena iz međunarodnih projekata	20000
	Ukupno:	220000

VI ZAKLJUČAK

Pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, profitabilnost, rast prihoda, snaga privrednog društva, ulaganja u proizvodne kapacitete, sistem kvaliteta, odnos prema životnoj sredini, te odnos prema zaposlenima i učešće u radu društvene zajednice, bili su kriterijumi na osnovu kojih je CETI u aprilu 2017. godine bio dobitnik godišnje Nagrade Privredne komore Crne Gore za uspješno poslovanje.

Karakteristike i trendovi u poslovanju iz prethodnih nekoliko godina nastavljani su i u 2022. godini Program restrukturiranja i optimizacije poslovanja (otpočet u 2012. godini uz podršku EBRD) u kontinuitetu daje efekte, a poslovanje karakteriše stalni porast prihoda i kontrolisani rast troškova koji za rezultat ima iz godine u godinu uspješno poslovanje, što se očekuje i u narednoj 2023. godini.

Najveći izazov kao i cijeloj crnogorskoj i svjetskoj privredi svakako predstavlja trenutna globalna kriza koja je u velikoj mjeri usporila ukupnu privrednu djelatnost. Kako se boriti i izboriti sa njom biće veliki izazov. CETI će i u 2023. godini usmjeriti svu svoju energiju motivaciju i znanje kako bi posljedice krize prvenstveno u ekonomskom smislu sveo na najmanju moguću mjeru. Pred nama, ali i za nama, je težak period koji nas ne obeshrabruje već motiviše na maksimum napora i da nesporan voljni momenat svih zaposlenih u CETI bude u pravcu postizanja ciljeva koji su ovim Planom projektovani.

**Izvršni direktor
Vidoje Petričić**